

קידום חשיבה מגדרית בבית ספר - המועצה האירופית - שטרסבורג, 2004 (CDEG - הועדה לקידום שוויון מגדרי באו"ם)

מבוא

הטמעת חשיבה מגדרית נחשבת היום האסטרטגיה הטובה ביותר לקידום שוויון בין המינים.

הגדרת הטמעת חשיבה מגדרית בדו"ח של CDEG:

"הטמעת חשיבה מגדרית, היא ארגון מחדש, שיפור (השבחה), פיתוח והערכה של תהליכי מדיניות, כך שנקודת המבט המגדרית משולבת בכל הרמות ובכל הדרגים ועם כל קובעי המדיניות בארגון ומבצעה".

בחינוך, לדוגמה, הם מציעים פיתוח טכניקות חינוכיות, כלים, מודעות מגדרית, השתלמות מורים, חוברות, עלונים וחומרי למידה.

CDEG קיימו סמינר ב- 2001 לניסוח כללים להטמעה מגדרית בחינוך:

"A new social contract between women and men: the role of education"

בין היתר הצביעו המשתתפים על הצורך לשלב פרספקטיבות של שוויון בהכשרת מורים, הגדרת תנאים לקידום שוויון ועוד. משם יצאו המלצות לקידום שוויון מגדרי דרך: הכשרת מורים, תכנית לימוד וחומרי לימוד, מתודולוגיות הוראה, הקשרי למידה ועוד. מטרת דו"ח זה לבחון מדיניות ופרקטיקה קיימות בשטח לקידום שוויון מגדרי בחינוך, ואילו אתגרים ניצבים לפנינו לעתיד. בין היתר הם בחנו כיצד ניתן להטמיע חשיבה מגדרית דרך הכשרת מורים, הצגת מתודולוגיות הוראה חדשות ולמידה, שינוי בחומרי למידה ותכנית לימודית. הוחלט להתחיל לחקור את המצב הנוכחי לפי ההמלצות ולהתמקד בארבעה תחומי מפתח:

1. טכנולוגיות מידע ותקשורת.
2. כלכלה ושוק העבודה.
3. השפעה משפחתית ומבנה משפחתיות.
4. תרבות בני הנוער והשפעתה על יחסים בין המינים בבית הספר.

על בסיס מחקר השטח הוחלט להפיק הנחיות לשינוי "מלמעלה למטה" (TOP-DOWN) אסטרטגיות לקידום שוויון מגדרי בביה"ס, בניהול בית הספר, בהכשרת והשתלמויות המורים, בתכניות הלימוד ובאקלים ביה"ס.

הדוח מכיל 3 חלקים:

1. מעבר על מסמכים של ארגונים בינלאומיים בנושא קידום מגדרי בחינוך.
2. תפיסות במדינות אירופאיות שונות של מורים בנושא קידום שוויון מגדרי.
3. אסטרטגיות לקידום שוויון מגדרי בבית הספר.

חלק א: קידום שוויון מגדרי בחינוך- מסמכים ארגוניים בינ"ל

שוויון מגדרי: שוויון מגדרי פירושו נראות שווה, העצמה והשתתפות שווה של שני המינים בכל תחומי החיים הציבוריים והפרטיים. שוויון בין המינים הוא ההיפך של אי שוויון ולא של ההבדלים בין המינים.

המשמעות היא קבלת השוויון המלא בין נשים וגברים והתפקידים אותם הם ממלאים בחברה כערך.

למרות חוק השוויון עדיין קיימת אפליה נגד נשים בתחומים רבים.

עפ"י CDEG – הוצעו שלושה תתי נושאים בשוויון מגדרי בחינוך:

1. נקודת המבט של המורים ותפקידם בקידום השוויון.
2. נקודת המבט של התלמידים בבית הספר.
3. נקודת המבט הכוללת ב"מאקרו"- תרומת השוויון לאזרחות דמוקרטית, התפתחות עתידית ותרבות חינוכית.

בין הרעיונות שעלו בסמינר זה היו:

- ניסוח אמנה חברתית חדשה בין נשים וגברים.
- קידום שיתוף פעולה חינוכי בתהליך החינוך.
- פיתוח גישה חדשה להוראה המשלבת פרספקטיבה מגדרית.
- הערכת שוויון וגיוון בדרכי הוראה ולמידה, בחומרי הלימוד, בתכנית הלימודים בבתי הספר ובארגוני החינוך.
- פיתוח מחקר חינוכי בתחום.
- קידום פרויקטים להעלאת המודעות לתחום גם בקרב הצעירים.
- יידוע מורים לגבי מגמות עולמיות והסכמים בינ"ל בתחום.
- קידום שותפויות בין בתי הספר להורים.
- קידום אזרחות דמוקרטית.
- עירוב התקשורת לפיתוח צריכה ביקורתית של מדיה ותקשורת.

חלק ב: שינויים חברתיים עכשוויים ופוטנציאל השפעתם על שוויון בין המינים - מהנעשה במדינות חברות ב-EU ומבדיקה עם מורים.

חלק זה מציג ממצאים ממחקר ושאלונים שנעשו בקרב מדינות חברות באיחוד האירופי ושאלת מורות ומורים בארבעה תחומים:

א'. טכנולוגיית מידע ותקשורת חדשות.

ב'. כלכלה ושוק העבודה.

ג'. השפעת הקהילה ומבנה המשפחה.

ד'. תרבות בני ובנות הנוער.

נשלחו 8 שאלות למדינות החברות, שניתן דרכן גם לאבחן ארגון:

1. מהי ההשפעה של השינויים החברתיים בתחום המגדר על בית הספר?
  2. האם תפקידי המינים בכל הקשרי בית הספר (תכנית לימוד, סביבה, ההכשרה...) השתנו, ואם כן - באיזו דרך?
  3. האם הרקע החברתי של ביה"ס משפיע על השוויון המגדרי בביה"ס - אם כן באיזה אופן?
  4. האם תרבות קבוצת השווים משפיעה על השוויון המגדרי ברמת ביה"ס?
  5. האם צוות המורים והמורות בביה"ס מקבלים הכשרה בתחום?
האם השוויון המגדרי נלקח בחשבון בתהליך הכשרתם?
  6. ייצוגיות ויזואליות, ייצוגים מגדריים ונראות בספרי לימוד, בתכניות לימוד בסביבה חינוכית ועוד... איך נשים מיוצגות? איך גברים מיוצגים?
  7. באיזו מידה נעשית חשיבה מגדרית בהקצאת משאבים, סביבות למידה, סדירות ארגונית.
  8. האם יש חשיבה מגדרית בהקצאת גישה ושימוש בטכנולוגיות חדשות?
- (לאחר מכן, המאמר מתאר את הממצאים מהמדינות השונות וממורות ומורים שונים - לא סוכם)

מסקנות:

- רוב המשיבים רואים השפעה של השינויים החברתיים בתחום המגדר על התלמידים.
- הגישה לטכנולוגיה הביאה, לדעת המשיבים, הביאה להשפעות שליליות יותר על הבנים: צריכת פורנוגרפיה, אלימות. יחד עם זאת רואים המשיבים הזדמנות בהנגשת ידע בנושא מגדר לתלמידים ולתלמידות דרך המחשב והאינטרנט, תקשורת עם בתי ספר אחרים, קידום פרויקטים ועוד.
- המשיבים מביעים דאגה מאבדן הילדות שמזמנות הטכנולוגיות והיחשפות לתכנית סקסיסטיות בגיל מוקדם: תכניות סטריאוטיפיות, השינויים במבנה המשפחה וריבוי הגירושין, משפיעים לדעת המשיבים על היעדר דמות אב לבנים ומכאן ההשפעה שלילית.
- השינויים הכלכליים נתפסים כאלה שמאפשרים תכנון קריירה, חופש בחירה, והזדמנויות לניידות חברתית-כלכלית הן לבנים והן לבנות.

- יחד עם זאת, קיימת דאגה לתלמידים נושרים, שיפלטו גם ממעגל העבודה לאבטלה. הדאגה הייתה במידה שווה לבנות ובנים.
- רבים מהמשיבים מודאגים יותר מהפערים בחברה בתחום הכלכלה והתעסוקה ופחות מההבדלים בין המינים בתחומים אלה.
- בכל התשובות (מלבד תשובה אחת) הייתה רמה גבוהה של עיוורון מגדרי מבחינת הצורך לבחון שיטות הוראה מותאמת מגדר. רבות מהתגובות משקפות תפיסות סטראוטיפיות ביחס לטכנולוגיה והשפעתה על בנות ובנים. רוב הנשאלים ציינו כי שוויון בין המינים מקודם בהצלחה בבית ספרם, בתכנית הלימוד, בארגון וניהול ביה"ס.
- היה ברור מתשובות הנשאלים כי יש צורך בהכשרה ופיתוח מקצועי למורות/ים בתחום מגדר וחינוך.
- ההנהלות חייבות לעבור הדרכה בתחום. נמצא כי הכשרת מורים עלולה ליצור התנגדויות בקרב המשתתפים בנושאים שונים ולכן ההכשרה חייבת להיות ברורה בהתוויית החובה של בית הספר לקידום שוויון בין המינים ולספק הנחיות לסיוע למורים ביישום הקידום הן ברמת ביה"ס והן ברמת הכיתה.

חלק ג: לקראת אסטרטגיות להטמעת חשיבה מגדרית בבתי הספר

שינוי חברתי בתחומי חיים שונים כמו משפחה, השפעות טכנולוגיות, ותקשורת המונים משפיע על צעירים וצעירות בדרכים שונות ולא שוות.

הנתונים שהוצגו בפרק הקודם מאירים הזדמנויות ואתגרים חדשים לחינוך המגדרי בבתי הספר. שינוי שוק העבודה, למשל, מזמן הזדמנויות רבות לנשים, אך גם סיכון.

מה שברור הוא, שבתי הספר צריכים להיות מחויבים לשוויון המגדרי, משום שהם הסביבה האידיאלית לקידום ערכים והתנהגות רצויה.

לב ליבו של השינוי החברתי צריך שיעשה בבתי הספר, כדי שיצליחו בכך הם צריכים תמיכה פוליטית, כלכלית ומקצועית. זה צריך להיות חלק אינטגרלי ממחזור החיים של בית הספר, בדינמיקה הבאה:

בית הספר אינו מנותק מהסביבה החברתית הקרובה והרחוקה מהקהילה והשפעותיה עליו. הדבר מזמן הזדמנויות ואתגרים רבים, כולל קידום השוויון המגדרי. בית ספר אינו רק מושפע, אלא גם משפיע על סביבתו. לשם כך, על בית הספר לקבל תמיכה רחבה כדי ליצור מבנים ותהליכים לקראת שינוי. הכוח להוביל שינוי נתמך על ידי שני גורמים: מבנים פוליטיים תומכים ואיכות צוות ההוראה.

חלק זה של הדו"ח יציג אסטרטגיית שינוי להטמעת חשיבה מגדרית.

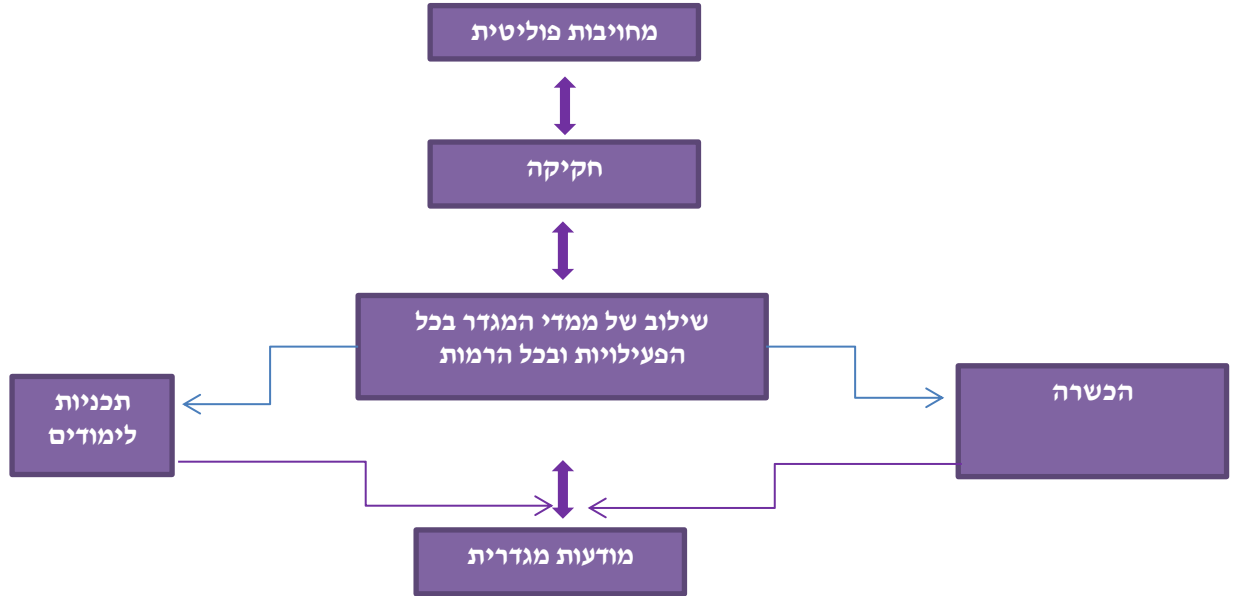
מערכת החינוך עוסקת בין היתר בהגשמת רצונות פוליטיים, יישום חקיקה, ריצוי הרשויות העוסקות בחינוך (משרד החינוך, עיריות) והשפעתם על מבנה ביה"ס, הכשרת מורים, ת"ל, ויחסים בין הצוות החינוכי לגורמים חיצוניים.

בתי הספר הם המקומות המתאימות להובלת שינוי חברתי, הפצת רעיונות דמוקרטיים ועיגונם בתרבות. עליהם להענות לדרישת החברה, אך גם להטביע בה ערכים של כבוד האדם, למען עתיד טוב יותר. מערכת החינוך יכולה להרחיב את הפערים בין המינים, לשמרם או לצמצמם. בתי הספר לא פועלים במכוון להנציח אי שוויון מגדרי, אך חוסר המודעות לפערים בין המינים מביאה לזה.

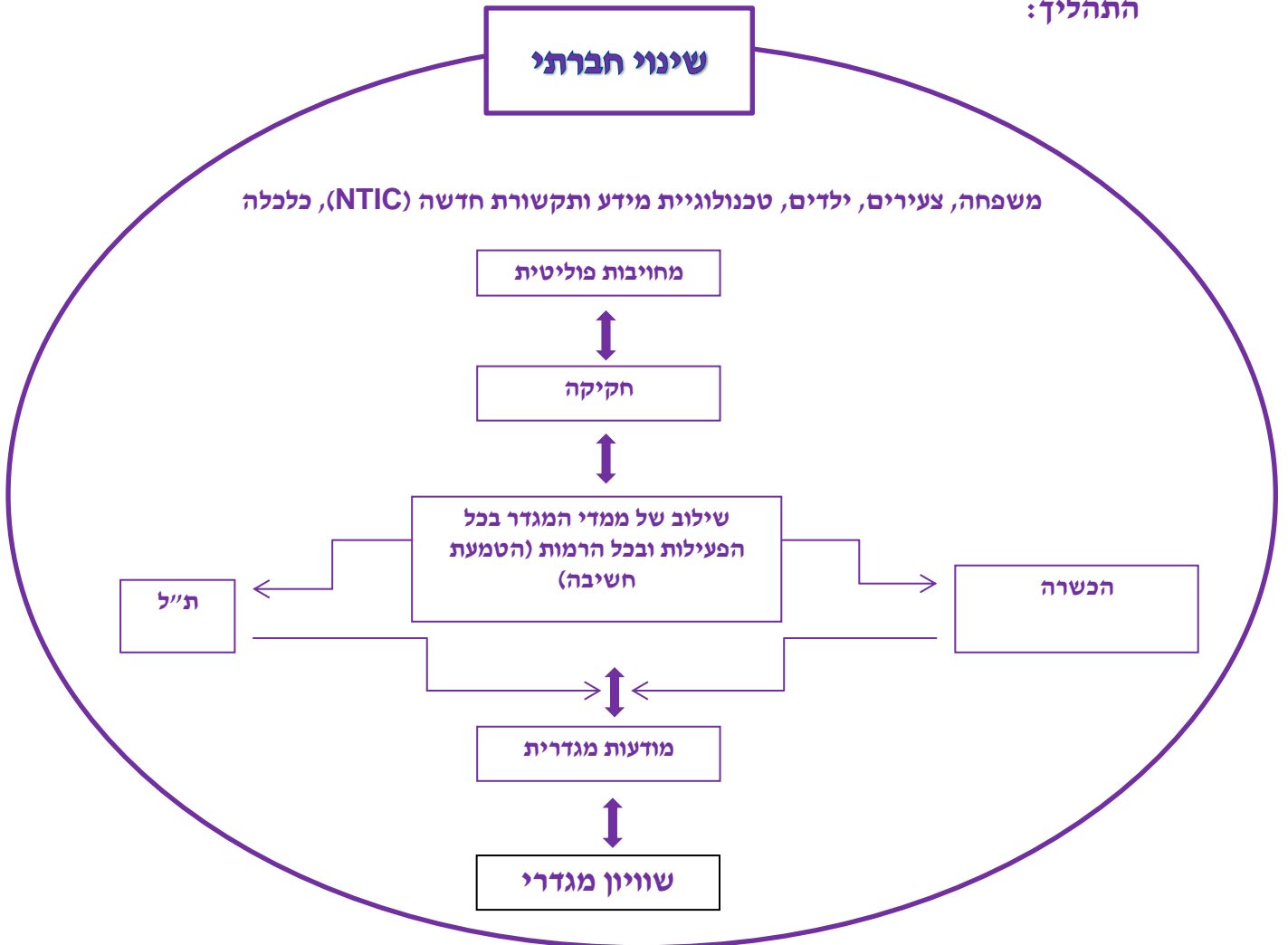
אסטרטגיות להטמעת חשיבה מגדרית בבתי הספר:

יוצגו כאן פרקטיקות ואסטרטגיות הטמעת השוויון המגדרי.

כדי להצליח יש צורך במחויבות כל הגורמים וכל מוסדות המדינה, כפי שיודגם בתרשים הבא:

התהליך:

השינוי צריך להיות בכל החלקים : ממעצבי המדיניות ועד לבית הספר.

בתוך ביה"ס יש לכוון את השינוי ל: תלמידות/ים, מורות/ים, שירותי הייעוץ החינוכי, מאמנים, הנהלה, ייתר הצוות, הורים, אקלים ביה"ס, פרסומים בית ספרים ועוד.

1. **חקיקה** - בשל החקיקה השוויונית יש לחוקק גם את עניין השוויון המגדרי בתכניות הלימודים, בהכשרת המורות/ים ועוד.

2. **מדיניות** - בתכנון אסטרטגי ויעדי החינוך יש לציין את השוויון המגדרי כיעד אליו יש להגיע.

3. **פדגוגיה רגישת מגדר** - בכל רמות החינוך החל מהכשרת מורים וכלה בעבודה בכיתה ובאינטראקציה בין אישית.

המחויבות להטמעת חשיבה מגדרית בחינוך צריכה לבוא בהצהרה והחלטה ממשלתית: בתכנית יעדים סדורה לטווח קצר, בינוני וארוך. יש להקצות משאבים תקציביים ליישום ההטמעה.

4. **יישום ע"י משרדים/רשויות האחראיות למדיניות חינוך:**

על משרדים ורשויות אלה להגדיר יעדים, להקצות משאבים, להבטיח פיתוח תשתיות ואיכות החינוך, לנקוט באמצעים רלוונטיים להבטיח הטמעת השוויון המגדרי, ליצור תיאום בין מדיניות החינוך הכוללת, המדיניות המקומית, והצרכים התרבותיים, חברתיים, כלכליים, קידום הדיאלוג בין המשרדים השונים, פיתוח הערכה ומחקר מתמשך של תהליך הטמעת החשיבה המגדרית, יצירת מסגרת להכשרה ועוד.

דוגמת נורבגיה: משרד החינוך הנורבגי פיתח מדריך הנחיות לעבודה בתחום השוויון בין המינים מרמת ביה"ס היסודי ועד לחינוך מבוגרים "יפה ואטרקטיבי" נקרא המדריך (Handsome & Attractive). המדריך הוא כלי בידי מנהלים, מורות/ים, תלמידות/ים, מוסדות להכשרת מורות/ים, סטודנטים בהכשרת מורות/ים- ליישם הטמעת חשיבה מגדרית. המדריך נותן כלים מעשיים לתכנון, ארגון והכנת תכנית לימודית לכיתה ולתלמיד הבודד, הלוקח בחשבון הבדלים בין המינים וקידום השוויון, המדריך מפרט עקרונות בצד דוגמאות ליישום מוצלח.

5. **בתי ספר:**

בתי ספר מתקיימים בתוך קהילה ואחראים על חינוך הילדים בקהילה זו. בית הספר יכול להשפיע על הקהילה ולהיפך. בית ספר מטמיע חשיבה מגדרית צריך להבטיח כי המשימה של הטמעת השוויון, המטרות, היעדים והמדיניות שלו ידועות לקהילה, וזו משתתפת ביישומם.

המחויבות ליישום הטמעה מגדרית חייבת לבוא מלמעלה- מההנהלה- למטה אל כל חלקי הארגון הבית ספרי וקהילתו. ההנהלות חייבות להבין את הרעיון השוויון, לדעת ליישמו ולפקח על התוצאות. כל חברי צוות ביה"ס, כולל ההנהלה, צריכים לקבל הכשרה מגדרית. המטרה אינה שבנים ובנות יהיו זהים, אלא שיקבלו הזדמנויות שוות.

בית הספר חייב להיות ער לסטריאוטיפים מגדריים וכיצד הם מעצבים את התפתחות התלמידים, מה התפקיד של כל גורם בבידול הילד בעיצוב הזהות המגדרית: הורים, מדיה, תקשורת ועוד ולמצב חשיבה ביקורתית.

רשימת שאלות זו יכולה לסייע במיפוי ופיתוח הטמעת החשיבה המגדרית בבי"ס:

- מי אחראי ופועל למען שוויון מגדרי בביה"ס?
  - מה הן התפיסות, העמדות והפרשנות שנותנת ההנהלה וצוות המורים לגבי שוויון מגדרי?
  - כיצד השוויון המגדרי בא לידי ביטוי בתכניות העבודה, בפעילויות ובנושאים השונים בבית הספר?
  - כיצד הטמעת החשיבה המגדרית משולבת בשיקולי גיוס כוח אדם לביה"ס?
  - איך שוויון הזדמנויות משולב בתכנון, ביצוע והערכה של תכניות?
  - כיצד משאבי ביה"ס מופנים/מתחלקים לבנות ובנים?
  - כיצד משולבים הורים בקידום השוויון?
  - באילו תחומים ההנהלה, הצוות החינוכי, תלמידות/ים והורים חושבים שבנות ובנים צריכים חיזוק?
  - איך תשומת הלב וזמן מורה מתחלקות בין בנות ובנים?
  - מהו היחס של בנים ובנות לנושאי לימוד שונים?
  - אילו עמדות יש לתלמידים לגבי שוויון הזדמנויות בחינוך, ומה התחומים שהם חשים שרלוונטיים לנושא?
  - איך בנים ובנות חווים את קיומם בתוך הכיתה ומחוצה לה?
  - עד כמה מרגישים בנים ובנות חופש לשוחח ולהעלות את מחשבותיהם בנוגע לזהותם המינית?
  - מה הנערות והנערים חשים לגבי הבחירות שלהם והשפעת מגבלות מגדריות עליהם?
- בית הספר צריך להיות מודע לבחירות המקצועיות והנטיות המגדריות בבחירות המקצועיות של בנים ובנות, כמו לדוגמה, בחירת בנות בביוגיה וכימיה, בחירת בנים בפיזיקה וטכנולוגיה. יש לעודד בנות לבחור בתחומים טכנולוגיים מדעיים, כמו פיזיקה, מתמטיקה ואלקטרוניקה.

יסודי וקדם יסודי:

ילדות מוקדמת היא תקופה של צמיחה מהירה, פיתוח כישורים ועיצוב עמדות. בגיל זה לומדים הילדים לראות עצמם ביחס לאחרים, להכיר בכך שהם חלק מחברה. האישיות המעוצבת בגילאים אלה ומושפעת מאוד מהמשפחה וגורמים חברתיים בסביבה. בגיל זה לומדים הילדים על הציפיות המגדריות מהם, מה מתאים ל"בנות" מה מתאים ל"בנים". התנהגות סטריאוטיפית וציפיות מגדריות נוקשות מילדות/ים, עלולים לעכב התפתחות אישית ומימוש פוטנציאל של בנותיהם ובניהם. מורים צריכים להיות מודעים להשפעת הציפיות, העמדות וההתנהגות שלהם על הילדות/ים. פעילות משחק בגן הילדים ובבית הספר היסודי, חשובים להתפתחות מגדרית ולכן יש לאפשר חופש ולזמן לילדים משחקים ללא הטיית מגדריות, לזמן מגוון משחקים כדי לפתח מקסימום כישורים לבנים ובנות גם יחד. יש לעודד ילדות לחקור ולשחק במשחקים שונים וחדשים עבורם וכך גם את הבנים.

הנחיות למורים:

בכתה ופרקטיקות הוראה:

- עודד ואפשר חוויות שונות דרך משחקי תפקידים.
- תן לבך לכל ילד וילדה זמן להם תפקידים ופעילויות מעבר לבחירתם הראשונית.
- וודא שלכל הילדים גישה שווה לכל תחומי תכנית הלימודים.
- פתח לכל הילדים את מיומנויות המרחב, כישורי שפה וחשבון.
- ספק איזורי משחק שקטים לשימוש בנות וגם בנים.
- שפר את הביטחון העצמי של התלמידים והתלמידות ע"י הבניית הצלחות וביסוס למידה חדשה עליהן.
- צור אווירה של שת"פ בכתה ולא תחרותיות.
- עודד אווירת כבוד עצמי וכבוד הזולת.
- הגדר ציפיות גבוהות אך ריאליות מהתלמידים והתלמידות.
- ודא שבנים ובנות משתתפים במשימות כתה, כגון, ניקיון, פינוי, הכנת חומרים, טיפול במחשבים ועוד.
- ודא גישה שווה לטכנולוגיה ועזרי לימוד.
- שבח, גמול או נזוף בבנים ובנות באותה מידה.
- היה ערני להשפעתך כמודל חיקוי ע"י התלמידות/ים.

ספרי לימוד וחומרי לימוד:

- ודא כי אלה מייצגים מגוון של ייצוגי נשיות וגבריות.
- המנע מספרים וחומרי לימוד המייצגים נשים וגברים בתפקידים סטריאוטיפיים.
- וודא איזון בין נשים וגברים בתיאור תרומה לתהליכים ובכלל בהיסטוריה, ספרות וכדומה.

פעילויות ביי"ס אחרות:

- עודד את הבנות להשתתף באירועי ספורט ובנים להשתתף בפעילויות המפתחות אכפתיות ומעורבות חברתית.
- ודא שיש לבנות גישה ומרחב בחצר, במסדרונות ובכלל.
- הקצה מטלות באופן שוויוני.
- עודד במידה שווה בנים ובנות לקחת חלק בפעילויות לא פורמליות: תנועת נוער, חוגים, טקסים...

חטיבות ביניים:

בשלב זה קיימת השפעה רבה של קבוצת השווים על התלמידות, אך לחברה, לתרבות ולביה"ס השפעה רבה. ארגון ביה"ס, הלמידה, הסביבה החינוכית והחוויות האישיות של כל תלמיד/ה בביה"ס ישפיעו משמעותית על ההישגים, הבחירות, ההערכה העצמית במעבר מילדות לבגרות.

הנחיות למורים:

כיתה ושיטות הוראה:

- סיפוק חוויות דומות לבנות ובנים
- הבטחה שבנות ובנים מקבלים אותו תשומת לב, הזדמנות לאינטראקציה ומשוב ממורות/ים.
- מודעות הצוות החינוכי להבדלים בסגנונות הלמידה של בנות/ים ומענה לשונות.
- להפוך את הלמידה לרלוונטית לחיי הבנים והבנות.
- הבטחת נגישות שווה לטכנולוגיה, עזרי לימוד...
- הבטחת גישה, סביבה חינוכית ומרחב שווה לבנים ובנות (חצר, מעבדות, ספרייה..).
- להימנע מהטיות מגדריות בצפיות מתלמידות/ים בכלל, כולל בתחום המשמעת.
- לקבוע סטנדרטים גבוהים אך מציאותיים לבנות ולבנים.
- לעודד כבוד עצמי ולהתעקש על כבוד הזולת.

תכני לימוד, ספרי לימוד וחומרי לימוד:

- בדוק כי תכני הלימוד לא מוטים כלפי מין אחד, לדוגמה, היסטוריה שלא לוקחת בחשבון את חלקן של הנשים, או כלכלת בית שלא לוקחת בחשבון את השתתפות הגברים בבית.
- הבטח שספרי הלימוד וחומרי הלימודים כוללים ייצוג שווה בין נשים וגברים והתרומה שלהם לנושא. חשוב שמורים יידעו לזהות סקסיזם וסטראוטיפים מגדריים.
- פתח אסטרטגיות להתמודדות עם סקסיזם בחומרי לימוד, תכניות, פעילויות ושאר דוגמאות מחיי ביה"ס.
- עודד תלמידות/ים לבצע פרויקטים בנושא שוויון בין המינים: עבודות חקר, סיכומים, יצירות ועוד.

פעילויות ב"ס אחרות:

- ודא שיש לבנות גישה שווה למרחבי ב"ס: אולם התעמלות, חצר, מעבדות...
- עודד נערות, כמו גם נערים להשתתף בספורט.
- עודד את שני המינים במידה שווה לקחת חלק בפעילות של תכנית הלימודים הנוספת של ביה"ס והחינוך הבלתי פורמלי (טקסים, טיולים, תנועות נוער..)
- הקפד שמטלות ביה"ס על התלמידים יהיו שוויוניות.

הדרכה:

- ספק מידע וייעוץ לתכנון ובחירת קריירה.
- הזמן א-נשים לביה"ס העוסקים בעבודות לא מסורתיות ביחס למגדרם.
- צור קשר עם התעשייה ועולם העבודה כדי לעודד הפצת ידע על ההזדמנויות השונות לנשים ודברים בעולם העבודה.
- עשה את בעיית שילוב בית/משפחה וקריירה, כבעיה של שני המינים ולא מין אחד בלבד.
- עורר מודעות להשלכות של הבחירות העכשוויות של התלמידים על הקריירה שלהם בעתיד.
- ספק מידע על עולם העבודה והקריירה- מידע שלא מוטה מגדרית.
- הקם מערכת חונכות פנימית.
- קיים מערכת הכשרה מגדרית ליועצים המקצועיים בתחום ההכוונה לקריירה ומודעות לשוויון בין המינים וההזדמנויות בעולם העבודה.

חטיבה עליונה

מטרת הפעולות בחטיבה העליונה היא לקדם בחירות אקדמיות בעתיד, שאינן מוטות מגדר. יש לטפח בתלמידות/ים מודעות מגדרית לשוויון בין המינים, תוך ידיעה ודיון בפערים הקיימים היום בחברה.

הנחות יסוד:

- יחסים בין המינים מתפתחים ומשתנים.
- התפקידים שהוקצו לנשים וגברים בעבר משתנים.
- תפקידי המינים התפתחו בהקשר חברתי היסטורי והושפעו מהבניות חברתיות, שנתנו כוח למין אחד על חשבון השנייה.

הכשרה מגדרית צריכה לכלול:

- תפקידי נשים וגברים בחברה.
- הבדלים בין בנות ובנים בתהליכי למידה.
- שילוב תפיסה מגדרית שוויונית ופעילות חיובית לקידומה.
- מדיניות השוויון בין גברים לנשים.

השיטה היא פיתוח מקצועי של מורים, העלאת מודעותם לתחום, זיהוי הסטראוטיפים הקיימים בהם במודע או שלא במודע והתמודדות עימם.

הנחיות להכשרת מורים:

- שילוב הכשרה בנושא "מגדר וחינוך" בת"ל להכשרת מורים.
- שילוב מגדר בתחומי הכשרה נוספים למורים, כמו "מגדר ותרבות", פילוסופיה של המגדר... שילוב בקורסים להיסטוריה, אנתרופולוגיה, ביולוגיה, אקולוגיה חברתית, ספרות וכו'.
- ייצור ופרסום מסמכים, עזרי הוראה ועוד בתחום.
- שילוב ערכי השוויון המגדרי בכלל הערכים החברתיים אליהם מחנכים.
- שינוי מעמדן של הנשים בהוראה ומודעות המורות למעמדן.

יש לשתף גורמים נוספים בקהילה בתהליכים, כמו שילוב הורים, הכשרת עובדי בי"ס שאינם מורות/ים ועוד.
הורים חיוניים לתהליך זה ומעורבותם תקדם את הצלחה בהטמעת החשיבה המגדרית.